

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 37/21
Luksemburgā, 2021. gada 11. martā

Ģenerāladvokāta secinājumi atzinuma tiesvedībā 1/19
Stambulas konvencija

Ģenerāladvokāts G. Hogan ierosina Tiesai konstatēt, ka, lai arī Savienība ir parakstījusi Stambulas konvenciju, pirms tiek pieņemts lēmums par Savienības pievienošanos šai konvencijai un par šīs pievienošanās apjomu, Padomei ir tiesības – tomēr tai nav pienākuma – sagaidīt visu dalībvalstu kopīgu vienošanos par to, ka tās piekrīt ar šo konvenciju uzņemties saistības

Turklāt ģenerāladvokāts uzskata, ka Stambulas konvencija var tikt noslēgta ar diviem atsevišķiem lēmumiem, kā pamatu izmantojot LESD 78. panta 2. punktu, 82. panta 2. punktu, 84. pantu un 336. pantu.

Eiropas Padome Stambulas konvenciju ¹ par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu pieņēma 2011. gada 7. aprīlī, un 2011. gada 11. maijā tā tika atvērta parakstīšanai. Pirmais Komisijas priekšlikums Padomes lēmumam par Stambulas konvencijas parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā neguva Padomes locekļu vajadzīgā vairākuma atbalstu. Tādējādi tika nolemts samazināt piedāvāto Stambulas konvencijas noslēgšanas Savienībā apmēru, to attiecinot vienīgi uz tām kompetencēm, kuras tika uzskatītas par tādām, kas ietilpst Eiropas Savienības ekskluzīvajā kompetencē. Tāpat tika nolemts sadalīt divos lēmumos Komisijas priekšlikumu Padomes lēmumam par Stambulas konvencijas parakstīšanu, lai ņemtu vērā Īrijas un Apvienotās Karalistes īpašos apstākļus, kas paredzēti LES un LESD pievienotajā 21. protokolā.

Abi Padomes lēmumi tika parakstīti 2017. gada 11. maijā. Pirmais lēmums attiecas uz Stambulas konvencijas parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā attiecībā uz ES kompetenci saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, un tajā kā materiālie juridiskie pamati ir minēti LESD 82. panta 2. punkts un 83. panta 1. punkts ². Otrs lēmums aptver minētās konvencijas aspektus attiecībā uz patvērumu un neizraidīšanu, un tā materiālais juridiskais pamats ir LESD 78. panta 2. punkts ³. Abu Padomes lēmumu apsvērumos ir ietvertas atsauces uz Eiropas Savienības un tās dalībvalstu kompetencēm.

2019. gada 9. jūlijā Eiropas Parlaments saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu lūdza Tiesu sniegt atzinumu par Savienības pievienošanos Stambulas konvencijai. Ar pirmo jautājumu Eiropas Parlaments jautā, kuri LESD panti būtu jāuzskata par piemērotu juridisko pamatu Padomes tiesību aktam, ar ko Savienības vārdā noslēdz Stambulas konvenciju. Tas arī jautā, vai ir nepieciešams vai iespējams par Stambulas konvencijas parakstīšanu un noslēgšanu pieņemt divus atsevišķus lēmumus. Ar otro jautājumu Eiropas Parlaments jautā, vai tas, ka Savienība noslēdz Stambulas konvenciju saskaņā ar LESD 218. panta 6. punktu, ir saderīgi ar Līgumiem, ja nav visu dalībvalstu kopīgas vienošanās par minētās konvencijas saistošo spēku attiecībā uz tām.

¹ Eiropas Padomes 2011. gada 7. aprīļa Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu.

² Padomes Lēmums (ES) 2017/865 (2017. gada 11. maijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās (OV 2017, L 131, 11. lpp.).

³ Padomes Lēmums (ES) 2017/866 (2017. gada 11. maijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu attiecībā uz patvērumu un neizraidīšanu (OV 2017, L 131, 13. lpp.).

Šodien pasludinātajos secinājumos ģenerālvokāts *G. Hogan* ierosina Tiesai uz Eiropas Parlamenta uzdotajiem jautājumiem sniegt šādas atbildes.

Ja Padomes nodomi attiecībā uz dalītās kompetences apjomu, kas jāīsteno pēc Stambulas konvencijas noslēgšanas, paliek nemainīgi, lēmums atļaut šādu noslēgšanu Savienības vārdā būtu jāpamato, par materiālo juridisko pamatu izmantojot LESD 78. panta 2. punktu, 82. panta 2. punktu, 84. pantu un 336. pantu.

Apstāklis, ka Eiropas Savienība noslēdz Stambulas konvenciju ar diviem atsevišķiem tiesību aktiem, nevar padarīt šos aktus par spēkā neesošiem.

Eiropas Savienības lēmums noslēgt Stambulas konvenciju būtu saderīgs ar Līgumiem, ja tas tiktu pieņemts bez visu dalībvalstu kopējās vienošanās par to, ka tās piekrīt ar šo konvenciju uzņemties saistības. Tomēr saderīgi ar Līgumiem būtu arī tas, ja šis lēmums tiktu pieņemts tikai pēc šīs kopējās vienošanās noslēgšanas. Vienīgi Padome var izlemt, kurš no šiem abiem risinājumiem ir vēlamāks.

Ģenerālvokāts uzskata, ka visi jautājumi, kurus Eiropas Parlaments ir uzdevis Tiesai, būtu uzskatāmi par pieņemamiem, izņemot pirmā jautājuma otro daļu, bet vienīgi, ciktāl tas attiecas uz lēmumu parakstīt Stambulas konvenciju. Tā kā Eiropas Parlaments neizmantoja savā rīcībā esošo iespēju apstrīdēt lēmumus par parakstīšanu un līdz ar to tie ir kļuvuši galīgi, šī iestāde nevar izmantot atzinuma tiesvedību, lai apietu termiņus, kuri attiecas uz prasību atcelt tiesību aktu.

Stambulas konvencijas noslēgšanas atbilstošie juridiskie pamati

Ģenerālvokāts ierosina ievērot Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru, ja tiesību aktam ir vairāki mērķi vai vairākas sastāvdaļas, šis tiesību akts principā ir jābalsta tikai uz vienu juridisko pamatu un – izņēmuma kārtā – uz vairākiem, proti, uz tiem, kuri atbilst šā akta dominējošajiem vai vismaz galvenajiem mērķiem vai sastāvdaļām. No tā izriet, ka nav nozīmes, vai attiecīgā akta pieņemšanā tika īstenotas citas kompetences, ja vien šīs citas kompetences attiecas uz mērķiem vai sastāvdaļām, kurām būtībā ir papildinošs raksturs.

Turklāt, pēc ģenerālvokāta domām, ir būtiski – gadījumā, kad Eiropas Savienība neplāno īstenot visas savas kompetences, – lēmumu, ar kuru tiek atļauts noslēgt starptautisku nolīgumu, nošķirt no paša līguma. Tā kā attiecībā uz pievienošanos Stambulas konvencijai ir skaidrs, ka atbilstoši Padomes ieskatiem Eiropas Savienība īsteno tikai daļu no savām kompetencēm, ģenerālvokāts *G. Hogan* uzskata, ka būtu jāņem vērā nevis Stambulas konvencija kopumā, bet gan drīzāk tās minētās konvencijas daļas, kas no Savienības tiesību viedokļa ir saistošas Savienībai.

Šajā ziņā ģenerālvokāts *G. Hogan* norāda, ka konkrētajā lietā nešķiet nepieciešams galīgi izlemt to, vai Eiropas Savienībai, kā to uzskata Padome, ir ekskluzīva kompetence noslēgt Stambulas konvenciju patvēruma un imigrācijas jomā un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā un vai ES attiecīgi ir pienākums īstenot minētās kompetences. Eiropas Parlamenta uzdotais jautājums ir balstīts uz pieņēmumu, ka Eiropas Savienība, kā minimums, īsteno savas kompetences patvēruma un imigrācijas jomā un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā.

Pēc Stambulas konvencijas mērķu un sastāvdaļu analīzes ģenerālvokāts *G. Hogan* norāda, ka Stambulas konvencijas noslēgšana Eiropas Savienības vārdā visdrīzāk var attiekties uz lielu skaitu kompetenču, kas tai ir vienai pašai vai kopā ar dalībvalstīm, un tādējādi teorētiski nozīmīgs var būt ievērojams skaits juridisko pamatu atbilstoši LESD. Ģenerālvokāts tomēr piebilst, ka tiesību akta juridiskais pamats vai pamati nav domāti, lai atspoguļotu visas tā pieņemšanai izmantotās kompetences. Lēmums atļaut Eiropas Savienībai noslēgt Stambulas konvenciju būtu jāpamato tikai ar vienu vai vairākiem juridiskajiem pamatiem, kas atbilst tam, kas būs šī lēmuma smaguma centrs. Lai noskaidrotu šo juridisko pamatu, ģenerālvokāts *G. Hogan* uzskata par nepieciešamu ņemt vērā ne tikai Stambulas konvencijas mērķus un sastāvdaļas, bet arī tos mērķus un sastāvdaļas, kas īpaši attiecas uz pašu šo lēmumu.

Ģenerālvokāts *G. Hogan* arī izvērtē citu juridisko pamatu atbilstību – papildus tiem, kurus Parlaments ir minējis savā jautājumā –, aplūkojot dažādas kompetences, uz kurām varētu attiekties Stambulas konvencija. Pēc tam viņš ierosina Tiesai uz pirmo jautājumu sniegt šādu atbildi: ņemot vērā Padomes paredzētās noslēgšanas apmēru, lēmumam, ar kuru Eiropas Savienībai tiek atļauts īstenot šādu noslēgšanu, ir jābūt pamatotam ar LESD 78. panta 2. punktu, 82. panta 2. punktu, 84. pantu un 336. pantu.

Vai atļauju noslēgt Stambulas konvenciju var piešķirt ar diviem atsevišķiem lēmumiem

Ģenerālvokāts *G. Hogan* norāda, ka Eiropas Parlamenta uzdotais jautājums būtībā attiecas uz lēmuma noslēgt Stambulas konvenciju formālo spēkā esamību nākotnē. Šajā ziņā tiek atgādināts no LESD 263. panta izrietošais, proti, ka akta formālo spēkā esamību var apstrīdēt tikai būtisku procedūras noteikumu pārkāpuma gadījumā. Viņš uzskata, ka Stambulas konvencijas noslēgšana, izmantojot divus lēmumus viena lēmuma vietā, nešķiet tāda, kas ietekmētu piemērojamos balsošanas noteikumus, kā tas bija kādā agrākā Tiesas spriedumā.

Tas skaidrojams, pirmkārt, ar to, ka netiek apstrīdēts, ka neatkarīgi no pieņemamo lēmumu skaita to pieņemšana pilnībā ietilps Eiropas Savienības kompetencē. Otrkārt, attiecībā uz balsošanas noteikumiem ir norādīts, ka lēmuma sadalīšana divos atsevišķos aktos varētu padarīt starptautiska nolīguma noslēgšanu par spēkā neesošu, ja pirmais pieņemamais akts tiktu pieņemts saskaņā ar noteiktu balsošanas noteikumu, bet otrais tiktu pieņemts saskaņā ar citu balsošanas noteikumu apstākļos, kad – ja būtu bijis jāpieņem tikai viens tiesību akts – tiktu piemērots tikai viens noteikums. Tomēr šajā lietā visi attiecīgie juridiskie pamati liek piemērot vienu un to pašu procedūru.

Līdz ar to ģenerālvokāts *G. Hogan* ierosina Tiesai uz Eiropas Parlamenta jautājumu sniegt šādu atbildi: tas, ka Eiropas Savienība noslēdz Stambulas konvenciju, pieņemot divus atsevišķus tiesību aktus, nevar izraisīt šo aktu spēkā neesamību.

Jautājums par Eiropas Savienības lēmuma noslēgt Stambulas konvenciju spēkā esamību, ja tas tiktu pieņemts bez visu dalībvalstu kopējas vienošanās, ka tās piekrīt uzskatīt šo konvenciju par saistošu

Šajā ziņā ģenerālvokāts *G. Hogan* konstatē, ka Padomei nav pienākuma gaidīt dalībvalstu kopējo vienošanos, kā arī tai nav pienākuma starptautisku nolīgumu, kāda ir Stambulas konvencija, noslēgt tūlīt pēc tā parakstīšanas. Padomei, ņemot vērā tādus faktorus kā to, cik lielā mērā pastāv risks, ka dalībvalsts nepamatoti neizpilda attiecīgo jaukto nolīgumu, ir jāizvērtē iespēja iegūt nepieciešamo balsu vairākumu Padomē, lai tā visas dalītās kompetences īstenotu viena pati.

Tādējādi viņš ierosina uz otro jautājumu sniegt šādu atbildi: pirmkārt, Eiropas Savienības lēmums noslēgt Stambulas konvenciju būtu saderīgs ar Līgumiem, ja tas tiktu pieņemts bez visu dalībvalstu kopīgas vienošanās par to, ka tās piekrīt ar šo konvenciju uzņemties saistības. Tomēr ES lēmums noslēgt Stambulas konvenciju būtu saderīgs ar Līgumiem arī tad, ja tas tiktu pieņemts tikai pēc šīs kopējās vienošanās noslēgšanas. Vienīgi Padome var izlemt, kurš no šiem abiem risinājumiem ir vēlamāks.

ATGĀDINĀJUMS. Ģenerālvokāta secinājumi Tiesai nav saistoši. Ģenerālvokātu pienākumos ietilpst, ievērojot pilnīgu neatkarību, piedāvāt Tiesai juridiskus risinājumus viņiem nozīmētās lietās. Tiesas tiesneši šobrīd uzsāk apspriest šo lietu, un spriedums tiks pasludināts vēlāk.

ATGĀDINĀJUMS Jebkura dalībvalsts, Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija var saņemt Tiesas atzinumu par to, vai paredzētais nolīgums ir saderīgs ar Līgumu noteikumiem. Ja Tiesas lēmums ir nelabvēlīgs, paredzētais nolīgums nevar stāties spēkā, kamēr tas nav grozīts vai kamēr Līgumi nav pārskatīti.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns secinājumu teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā to sniegšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127